

Skolotājai Antoņinai Raudivei 7. augustā – 100

Raudive Antoņina (1913). Dzimusi Rēzeknes apriņķa Sakstagala pagasta Subinaitu ciemā. Katoļticīgā. Savās atmiņās kavējoties, viņa stāsta par savu tēvu tādu epizodi: «Tēvs srādājis par kurpnieku. Pie viņiem istabā ienākuši 2 vīri. Tēvs viņu paņēma klēpī, noskūpstīja un aizgāja līdz tiem svešiniekiem.» Par tēvu nekādas tālākas informācijas viņai nav, tas noticis viņas 4 gadu vecumā. Dzīvojusi ar māti, diezgan trūcīgi. Beigusi Sakstagala pamatskolu 1929. gadā. Viņa ļoti vēlējusies mācīties tālāk. Nokārtojusi eksāmenus, iestājoties Rēzeknes komercskolā. Mācīties komercskolā viņai bija iespējams, pateicoties kā trūcīgajai piešķirtajiem līdzekļiem. Viņa sekmīgi absolvējusi Rēzeknes komercskolu 1933. gadā. Pēc tam viņa nelielu laiku strādājusi par audzinātāju (no 1934. g. 7. jūlija līdz 1934. g. 9. septembrim) skolotāju Zepu ģimenē.

1935. gada 2. februārī viņai (kā inteliģentai bezdarbniecei) pienāk no Rīgas darba pārvaldes darba piedāvājums Rudzātu pamatskolā «Pie dārza ierīkošanas, apkopšanas un lauksaimniecības mazpulku darbības veicināšanas». Ar Izglītības ministrijas norādījumu darba alga paredzēta Ls 50 mēnesī. Brauciens uz darbavietu tiek apmaksāts. Strādājot Rudzātu pamatskolā (no 1935. g. 1. marta līdz 1938. g. 15. augustam), viņa 1935. g. maijā sekmīgi beigusi kursus Bulduru Dārzkopības skolā.

Ar Tautskolas direkcijas lēmumu (Nr. P–3214) no 1935. gada

1. decembra A. Raudive tiek ieskaitīta brīva līguma darbinieku skaitā ar Ls 70 mēnešalgu. Viņa pasniegusi praktiskās mācības, veikusi kancelejas darbus un vienlaicīgi strādājusi arī kā mazpulka vadītāja palīdzē. Šinī laikā viņa sekmīgi beigusi Mājsaimniecības kursus Rīgas Valsts paraugskolā.

Ar 1935. gada 21. jūnija LLK rakstu (Nr. 24318) Rudzātu mazpulks tiek reģistrēts kā 766. mazpulks, un par tā vadītāju tiek apstiprināts Rudzātu pamatskolas pārzinis J. Bricis. Ar 1935. gada 27. novembra LLK rakstu (Nr. 46633) par mazpulka vadītāja palīdzē tiek apstiprināta skolotāja A. Raudive.

Mazpulks iegūst autoritāti iedzīvotāju vidū, jo viņi redz, ka viņu bērni ir ieinteresēti darboties. 1935. gadā savu darbību uzsāk arī mājturības sekcija, kura darbu vada A. Raudive. Tajā meitenes apgūst lauku saimniecei nepieciešamās zināšanas mājas turēšanā: ēdienu gatavošanu, rokdarbus, dārzkopību, puķkopību, dzīvnieku kopšanu un citas noderīgas lietas. Vecākās meitenes apgūst zināšanas arī bērna kopšanā. Strādājot par palīdzē, viņa šajā amatā strādā līdz 1938. gada 29. jūlijam. [LLK raksts Nr. A–18870, 18.10.1938.]

A. Raudive (kopš 1936.) aktīvi darbojas aizsargu organizācijā, piedaloties aizsargu organizācijas deju pulciņā. Izskatot arhīva dokumentus un to dienu korespondenci, ir labi redzama aizsardžu pulciņa aktivitāte. Rudzātu aizsargu nodaļas deju pulciņš piedalījās visos aizsargu organizētajos svētkos Daugavpilī, Krustpilī, Rīgā un citviet. Antoņina Raudive atceras [fakts no A. Raudives vēstules (11.04.1995)], ka aizsargu svētkos (1939) Rīgā, parādes laikā, kad prezidents K. Ulmanis pieņēmis parādē, pēkšņi esot uznācis ārkārtīgi spēcīgs vējš, gandrīz vai viesulis, debesis bijušas klātas tumšiem, pat melniem mākoņiem, bijis zibens, pērkons un milzīgas lietus gāzes. Visi dalībnieki

esot pamatīgi izmirkuši. Pēc tam atkal esot bijis silts un saulains laiks. Visi tad runājuši, ka tas neesot uz labu, ka kaut kas ļauns notikšot. Diemžēl šis paredzējums piepildījās.

sNobeidzot stāstījums par Rudzātu mazpulku, šeit pievienotas bijušās Rudzātu mazpulka vadītāja palīdzes, skolotājas Antoņinas Raudives atmiņu stāstījums par Rudzātiem toreiz [A. Raudives vēstules (11.04.1995) fragments.]:

«Par Rudzātiem man ir vislabākās atmiņas. Tā bija mana pirmā darbavieta. Skolas priekšniecība un skolotāji mani uzņēma draudzīgi un silti. Sevišķi skolotāja M. Brice rūpējās par manis iekārtošanos un ieviešanu vietējā sabiedrībā. Daba arī bija skaista. Mani izbrīnīja tas, ka tur nebija akmeņu. Vienīgie akmeņi bija muižnieku laikos celtā kūts no skaldītiem akmeņiem. Vēlāk uzzināju, ka akmeņi vesti no Preiļu apkārtnes. Zeme bija smaga, pa lielākai daļai mālaina. Vajadzēja zināt, kad šo zemi sagatavot sēšanai. Vasarā, sausā laikā māls sakalta, saplaisāja, un to nebija iespējams apstrādāt, bet lietavās ūdens stāvēja virsū. Ceļi bija slikti, sevišķi pavasaros un rudenos un lietavās. Zirgi nevarēja ratus pavilkt, un cilvēkiem mālā iegrima kājas, nevarēja izvilk, rāva nost galošas, tāpēc daudzi nēsāja tās, piesietas ar šņorēm. Toties labība, āboliņš un lini auga vareni. Dzirdēju runājam, ka Rudzāti esot bagātākais pagasts Daugavpils apriņķī. Skola bija vecās, neapskaužamās telpās, tāpat arī pagastnams. Tika celta jauna divstāvu skolas ēka. Pēc gada, 1936. gadā, pārcēlāmies uz jaunās skolas telpām. Tur bija lielas, gaišas un mājīgas klases, dzīvoklis pārzinim un vienam skolotājam, arī kopmītne bērniem. Bija arī liela zāle ar skatuvi.

Bieži tika rīkoti saviesīgi vakari ar dejām un pašu sagatavotām teātra izrādēm. Tanī laikā bija daudz jauniešu, kas mācījās vidusskolās un arodskolās. Bija tautisko deju pulciņš (8 pāri), kuru apmācīja no Rīgas izsauktā speciāliste. Ar tautiskām dejām uzstājāmies ne tikai pašmāju zaļumballēs, bet arī braucām uz Daugavpili un Jēkabpili, kas bija organizēts visa apriņķa mērogā. Skolotāja V. Irbe-Irbīte apmācīja kori – uzstājāmies Rēzeknes Dziesmu svētkos. Skolotāja M. Brice uzaicināja rokdarbu mākslinieci no Rīgas, kura apmācīja Rudzātu sievietes aizkaru aušanas mākslā. Daudzi skolas bērni bija mazpulcēni. Katru vasaru braucām uz nometnēm. Sagatavojām un uzvedām mazpulku ludziņas. Spēlējām ne tikai pašu mājās, bet izbraucām arī uz apkārtnējam mazajām skolām. Par sapelnīto naudu visi mazpulcēni aizbraucām uz Rīgu ekskursijā. Bijām Operā, Dailes teātrī un Zvēru dārzā. Siguldā arī bijām. Pieaugušie arī spēlējām teātrus. Izbraucām uz Gaiņu skolu.

Rudzātos cilvēki bija sabiedriski, viesmīlīgi, laipni un izpalīdzīgi. Bieži rīkoja mājās viesības, talkas un arī skolotājus aicināja.»

Ar Latvijas izglītības pārvaldes rīkojumu A. Raudive tiek nosūtīta uz Aknīstes valsts pamatskolu, tur viņa strādā kā skolotāja vienu mācības sezonu (no 1938. g. 15. augusta līdz 1939. g. 1. oktobrim). Pēc tam 1939. g. 1. oktobrī A. Raudive tiek norīkota darbā Abrenes apriņķa Skolu valdē. Skolu valdē viņa strādā līdz 1944. jūlijam. Ar 1944. g. 9. novembri A. Raudive strādā nelielu laiku ar Rēzeknes apriņķa TIN norīkojumu Kalnezeru bērnu namā par audzinātāju.

1946. gadā Raudives darbā novērtē to, ka viņa prasmīgi strādā ar apvienotām klasēm, cītīgi gatavojās stundām, katrā stundā lieto uzskates līdzekļus, regulāri labo burtnīcas un aktīvi strādā ar skolas pionieriem. Skolotāja strādā arī kā aģitatore kolhozā «Jaunā dzīve» un kolhozā vada pašdarbības pulciņu.

A. Raudive stāsta [A. Raudives vēstule (11.04.1995)]: «1951. gada 1. oktobra nakts – tā bija manā mūžā visbaigākā nakts. Bija tā: noturējusi stundas skolā, saņēmu algu, iegriezios veikalā, iepirkos produktus un gāju uz dzīvokli. Dzīvoju pie saimnieces Jūlijas Pastares (1909–1987). Pārņākot mājās, jau krēsloja. Tūlīt ķēros pie burtnīcu labošanas. Sagatavoju uzskates līdzekļus rītdienas mācībām. Nu laiks iet gulēt, plkst. rāda 23. stundu. Gājām gulēt. Saimniece ar meitiņu Valiju aiz skapja, bet es savā kaktā. Pulkstenis ir 24. Nezinu, cik ilgi bijām gulējušas, kad pietrūkstamies no nelūgtiem ciemiņiem. Es laikam sāku kliegt no bailēm, jo tūlīt pie manis kāds pienāca un pārvērstā čigāniskā balsī ar krievu akcenta pieskaņu saka: «Kuš, kuš, šaušu!» Un sāka raut segu. Es saķēru aiz rokas – tā bija mīksta un ar gredzenu uz pirksta. Cik nu varēju, satinos segā un trīcēju. Man likās, ka tā bija sievietes roka. Aiz skapja pamodās saimniece un meitene, kas sāka skaļi kliegt un raudāt, kuru tāpat sāka mierināt. Pārējie – nezinu, cik viņu bija – vāca mantas un nesa ārā. Telpā bija ļoti tumšs, neredzēja neviena loga, jo tos no ārpuses laupītāji bija aizvēruši ar slēģiem. Saimniecei pilnīgi iztukšoja skapi un man pieprasīja, lai atdodu rokas pulksteni. Tas bija nolikts uz galda starp burtnīcām. Spīdinot bateriju, viņi to neatrod, jo kāds no viņiem bija uzgrūdis virsū burtnīcas. Es teicu, ka man pulksteņa nav, viņi atbildēja, ka zinot, ka pulkstenis man ir. Prom ejot, paspīdināja pa grīdu, domādami, ka vēl kaut kas ir palicis. Mums piekodināja, lai no mājām mēs neejam laukā, jo tās ir ielenktas. Otrā rītā kaimiņš (kolhozā zirgu puisis), kas naktī gājis apraudzīt ganībās kolhoza zirgus un netālu no viņu mājām ieraudzījis pie alkšņiem piesietu, ratos iejūgtu milicijas zirgu, to pastāsta saimniecei, bet lūdz, lai nesaka nevienam, jo varot nodedzināt mājas. Laupītāji bija pievākuši visas manas mantas (apgērbus un apavus). Otrā dienā ar kaimiņu palīdzību kaut kā apgērbos un devos uz Rudzātu centru paziņot milicijai. Toreiz no Līvāniem bija sabraukuši IZN – nacionālo partizānu ķērāji. Komjaunatnes vadītāja gribēja ziņot uz Daugavpili savam tēvam, bet caur Rudzātu pasta centrāli nebija iespējams dabūt sarunu, jo pastā strādāja miliča meita. Kā vēlāk izrādījās, tad to bija pastrādājuši paši miliči. Pēcpusdienā atnāca milicis un uzrakstīja aktu. Ar to lieta beidzās. Laupīšana netika atklāta.»

Pēc šī notikuma un saskaroties arī ar ikdienas grūtībām skolotājas darbā, tas ir, augusi un morāli veidojusies citādā vidē, viņa pamet skolotājas darbu Rudzātos. Viņai kā skolotājai nebija ļauts apmeklēt baznīcu. Viņa pārceļas uz dzimto pusi Sakstagalu. Pēc kāda laika, no 1953. gada 5. marta, A. Raudive sāk strādāt kā ķīmiķe – laborante Viļānu vidusskolā. Kā laborantei viņai tika atļauts apmeklēt Viļānu katoļu baznīcu. Vidusskolas vadība viņai ierāda dzīvoklīti – istabiņu Viļānu klostera mājā, otrajā stāvā. Tur arī bija ierīkots internāts vidusskolas skolēniem. Pie klostera tiek ierīkots skolas izmēģinājuma lauciņš, kur skolas audzēkņi tiek apmācīti praktiskajos darbos dažādu dārzu kultūru audzēšanā. A. Raudive kā laborante un praktisko darbu apmācību vadītāja nostrādā līdz aiziešanai pensijā 1976. gadā. No Viļānu vidusskolai paredzētajiem dzīvokļiem Raudivei tiek piešķirts vienistabas dzīvoklītis ceturtajā stāvā, kur arī viņa turpina dzīvot. Viņa visu savu brīvo laiku ziedo lūgšanām un savu iespēju robežās aktīvi darbojās Viļānu «Mariāņu Palīgu Apvienības brāļi un māsas, draugi un labdari».